

Gomoseksualizm barada Ihsan Eliaçykdan seslenme döretjek çykyşlar

Category: Kitapcy, Söhbetdeşlik, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Gomoseksualizm barada Ihsan Eliaçykdan seslenme döretjek çykyşlar GOMOSEKSUALIZM BARADA IHSAN ELIAÇYKDAN SESLENME DÖRETJEK ÇYKYŞLAR

Türkiýäniň LGBT birleşiginiň internet saýtyna interwýu beren ylahyýetçi Ihsan Eliaçyk seslenme döredip biljek çykyşlary etdi.

Eliaçyk yslamyň eden-etdilige, diýdimzorluga garşy çykýandygyny nygtap, gomoseksuallara edilýän diýdimzorlugyň yslam bilen hiç hili baglanşygynyň ýokdugyny öňe sürdi. "Osmanlylarda-da zenne (gomoseksuallyk) hukugy kemala gelipdi" diýen Eliaçyk "Patyşanyň öňünden resmi paraddan geçerlerdi. Olar jemgyýetiň bir gatlagy hökmünde tanalardy. Öwlüýä Çelebi muny «Syýahatnamasynda» gürrüň berýär" diýdi. Ine, şol gürrüňdeşlik:

– Yslamda LGBT-laryň ýeri nähili?

– Giňden ýaýran dini düşüňjä seretseg-ä, geçmişde heläk bolandyklary we Lut kyssasy sebäpli olaryň näletlenmegi dogry görülýär. Bu nädogry pikir. Lut kyssasynda esasy garşy çykylan zat – zulum we diýdimzorlukdyr. Kowmuň baýlygyny nirä sarp etjegini bilmeýän mes baýlary öz jynsy isleglerini kanagatlandyrmak üçin adamlary, esasanam ýaş oglan-gyzlary zorlaýardylar. Keýp çekilýän ýörite howlular (daçalar) üçin şäherde «ýaş ýigdekçe» gözleýärdiler we haýsy maşgalada bar bolsa, ony gylyjyň zory bilen alyp gidýärdiler. Hut şonuň üçinem olar Lut pygamberiň (a.s) öýüne döküldiler, gapysynyň öňüne gelip dirediler, «gelen myhmanlary bize ber» diýdiler,

gelen ýaş ýigitleri zor bilen alyp gitmäge synanyşdylar. Ine, kyssada esasy ýigrenç bildirilýän ýerem, olaryň hut şu bolşudyr.

Kuranyň näletleýäni zorluk-zulum we eden-etdilikdir. Muny kimiň peýdasyna we nämäniň hatyrasyna edýänem bolsaň, tapawudy ýok. Adamlaryň pynhan gatnaşyklaryny we jynsy durmuşyny aýan etmek, ony aýan edýäne hiç hili peýda getirmeýär we bu gadagan edilen zat. Adamlaryň şahsy durmuşy bilen gyzyklanmak we bu boýunça ýigrenç döredip biljek maglumatlary ýaýratmak gowy zat däl.

LGBT-laryň öz saýlap alan ýoly olaryň şahsy durmuşyna girip, olara jemgyýetçilik durmuşynda hak-hukuk babatda beýleki raýatlar bilen deň derejede garalmalydyr. Jemgyýetçilik güýji hökmünde döwletiň resmi dininiň, mezhebiniň, etniki aýratynlygynyň, milletiniň şahsyýet kultunyň bolmaýşy ýaly, jynsyýeti-de bolup bilmez.

– Nämüçin her musulman ýurt yslam düzgünlerini dürli-dürli görnüşte berjaý edýär? Biziň ýol görkeziji kitabymyz Kurany-Kerim bolýan bolsa, bu dürli-dürlilik nireden gelip çykýarka?

– Esasy meselelerde yslam boýunça kän bir dürli-dürlilik ýok. Meselem, haýsy musulmandan sorasaň «adam öldürmegiň ogurlyk etmegiň, parahorlugyň, jynsy zorlugyň, şirkiň we ş.m-leriň erbet zatdygyny, adalatly bolmagyň, agzybir ýaşamagyň, dogruçyl bolmagyň, kişi hakyny iýmezligiň, goňsy-golam bilen gowy gatnaşmaguň, zulum etmezligiň we ş.m-leriň gowudygyny» aýdýandyr. Bu aýdylanlaryň dogrudygyna hiç kimiň şek-şübhesi ýok, emma muny amal etmäge gezek gelende welin, ýaňkylary aýdýan adam munuň düýbünden tersine hereket edibem bilýär. Ýagny, dürli-dürlilikler we bulardan gelip çykýan ýalňyşlyklar amaly durmuşda has işjeň ýagdaýda.

– Meselem, Eýranda jynsyny üýtgeden transyň towugyna tok diýýän ýok, emma geýler asylýar. Nämüçin?

– Jynsyňy üýtgetmegiň öz islegiňe bagly edilmegi dogry, geýiň asylmagy bolsa ýalňyş. Munuň hiç hili dini tutarygy-da ýok. Bu

diñe Eýran döwletiniň jynsparažçylykly syýasat ýöredýändigini görkezýär. Eýranda döwletiň hem-ä resmi dini (yslam) bar, hemem resmi mezhebi (japary), hem resmi jynsyýeti (erkek, geteroseksual, patriarhal) bar. Umuman alanda Türkiýede-de şeýle: musulman, sünni, türk, erkek, geteroseksual, patriarhal...

Emma döwlet gözünde bularyň hiç biri artykmaç ýer tutmaly däldir. Onuň tarapyny tutmaly zady adalatdyr, garşy çykmalý zadam – basyş, zulum we diýdimzorlukdyr.

– Duşmançylyk besläp aýdylýan sözleriň aňyrsynda nämeler barka we bu sözleriň garşysyna nädenimizde taýýarlykly bolup bileris?

– Duşmançylykly çykyşlar din, mezhep, millet, ýurt, jynsyýet we ş.m. başga-da birnäçe sebäpden döräp biler. Munuň antiwirusy hökmünde dinleri, ynançlary, mezhepleri, halkary, ýurtlary, reňkleri, jynsyýetleri, jynsy saýlawy nähili bolanda-da, ähli adamlary Ýaradanyň we kanunyň deň hem-de azat görmekdir. Kuran «siziň iň haýyrlyňyz – iň takwa bolanyňyzdyr» diýýär. Takwa kişi özüne, daş-töweregine, tebigata we ähli janly-jandara zyýan berýän däldir. Bütin bu agzalan zyýanly amallardan saklanyp ýaşayan haýsydyr bir LGBT her gün diýen ýaly janly-jandarlara, tebigata, daş-töweregine zyýan ýetirip ýaşayan dindarsumakdan has haýyrlydyr.

– Syýasatçylar LGBT-lara garşy edilýän jenaýatlara nämüçin seslerini çykaranok?

– Saýlawçynyň berjek garşylygyndan we ses sanyny ýitirmekden gorkýarlar. Köplenç şeýle pikir agalyk sürýär: biri gomoseksualizm barada söz açsa, «diýmek onuň özem düzüw adam däldir» diýip çak urýarlar. Patriarhal maço medeniýetiň bu barada pikir alyşmaga gaýraty çatanok. Sebäbi, erkin, rahat, öz-özi bilen barlyşykly däl, jynsyýetiniň içine daňlyp galan, şondanam boşanyp bilenok. Adamlar umuman alanda şeýle: din, mezhep, taryh, urp-adat, millet, reňk, jynsyýet köpümiziň zyndany, biz bulary aşyp bilemzok. Gelýän kararlarymyz,

tutumlarymyz we özümizi alyp barşymyz bularyň täsiri astynda. Emma azat we belent ruhlar bularyň üstünden aşyp pikirlenýär we karara gelýär.

– LGBT-lara garşy gönükdirilen çetleşdirme, kemsitme we gaça durma hereketleri jemgyýetiň haýsy tarapyndan itergi berýär?

– Jynsparazçylykly ýigrenje beslenen çykyşlaryň döremegine sebäp bolýar. Ýöne “kişiniň jynsyýeti, jynsy saýlawy bizi gyzyklandyranok, ol munuň şahsy durmuşyna degişli zat. Onuň şahsy durmuşy bilen gyzyklanmak muwapyk däl. Bize gyzykly zat – kişiniň adamlara, goňşy-golamlaryna, daş-töweregine, tebigata, janly-jandarlara we başgalara bolan garaýşydyr hemde özüni alyp barşydyr. Allatagala bulary-da göz öňüne tutýandyr” diýen pikiri we ynanjy döredip bolsa, ýokarda agzalan meseleler öz-özünden çözülip gider. Muny döretjegem, paradoks şekilde ýene dini medeniýetiň özüdür.

– LGBT-lara garşy gönükdirilen çetleşdirmeleri, kemsitmeleri we gaça durmalary aradan aýyrmak üçin nämeleri etse bolar?

– Adam hukuklarynyň binýadynda jemgyýetçilik pikirini kemala getirmeli, muny etmek üçinem agzybirlikde iş alyp barmaly.

– LGBT-lara bolan iň uly goldaw haýsy gatlakdan gelýär we siziň pikiriňizçe munuň sebäbi nämede?

– Adam hukuklary, erkinlik we deňlik babatda has giň gözyetimli gatlaklardan goldaw gelýär, çünki olar adam aňdüşünjesi taýdan bizden has öndedirler.

– Bir musulman LGBT-laryň hak-hukuklaryny gorap bilermi?

– Elbetde, gorap biler. LGBT-laryň hak-hukuklary adamyň hak-hukuklaryndan aýry bolup bilmez, onuň aýrylmaz bir bölegidir. LGBT-laryň hak-hukuklaryny goramak, LGBT bolmaklygy aňlatmaýar. Meselem, meniň özüm LGBT däl, emma LGBT-laryň hak-hukuklaryny goramagyň tarapynda.

– LGBT-laryň ene-ata bolma islegleri barada nämeleri aýdyp

biljek?

Ol öz isleglerine bagly zat, dolulygyna şahsy durmuşlaryna degişli mesele. Jemgyýetiň, döwletiň ýa-da dini guramalaryň goşulmaga haky ýok. Eger bular ýaly talaplar barha artýan bolsa, döwlet we dini guramalar bulary nädip ýok etmekligiň däl-de, nädeniňde bular bilen bir ýerde agzybirlikde ýaşamagyň adyl, deň we adamkärçilikli hak-hukuklaryny işläp düzmelidir.

– LGBT-laryň hak-hukuklaryna nähili gözegçilik edilýär, olara garşy edilýän jenaýatlaryň önüni nädip alýarlar?

– Hak-hukuklaryna gözegçilik edilýär diýip biljek däl, ýöne olaryň jemgyýetiň iň mazlum gatlagydygyny welin aýdyp biljek. Çünki olaryň barlygyna takat edilenok, baran ýerlerinde äsgerilenok. Hatda olar bilen gepleşmekdenem, trotuarda bileräk ýöremekdenem gaça durýarlar, bu ýagdaý adamkärçiliklige syganok.

– Nikalaşma deňligi “gomoseksual maşgala” barada nähili pikiriň bar?

– Bulam kişileriň öz şahsy durmuşlary we erk-islegleri bilen baglanyşykly. Muny başgalaryna zor bilen kabul etdirmedik we özleri ýaly ýaşamaýanlary saýrylaşdyrmadyk ýagdaýynda, düşünişmez ýaly mesele ýok. Bu şahsy durmuşyň eldegrilmesizligine girýär. Bular ýaly ýagdaýda döwlet bu boýunça hukuk, din bolsa fykh kadalaryny işläp düzmäge borçludur. Ýöne hukuk we fykh kadalaryny işläp düzmek beýlede dursun, bu barada dil ýaryp bilýänem ýok. Olaryň aň-düşünje taýdan erkinligi we rahatlygy ýok. Mydama başlary dertde, problemaly. Kompleksleýin basyş astynda. Osmanlylarda-da zenne (gomoseksual) hukuk kadalary bolan eken, olar resmi parada gatnaşyp, patyşanyň önündenem geçipdirler. Olara jemgyýetiň aýratyn bir gatlagy hökmünde garalypdyr. Öwlüýä Çelebi muny «Syýahatnamasynda» gürrüň berýär.

– Ahlaksyzlyga garşy göreş ady astynda girizilýän gadagançylyklar we bökdençlikler baradaky pikirleriňiz nähili?

– Ahlaksyzlyk diýilýän zat näme? Esasy günäler şulardyr: adam öldürmek, ogurlyk etmek, töhmet atmak, jynsy zorluk, parahorluk, zorluk ulanmak, zulum, eden-etdilik... Bularyň hemmesi Kuranda kebair (uly günäler) hökmünde sanalyp geçilýär. Ine, ahlaksyzlyk! Şu sanalanlary kim etse etsin, tapawudy ýok, öňi alynmaly, hatda jezalandyrylmaly. Kuranda dört zadyň jezasy bar: gandarlyk, ogurlyk, töhmet we zynazorluk. Emma, meselem; namaz, oraza, haj, başörtgüsi ýaly zatlaryň jezasy ýok. Bular kişiniň öz şahsy ygtyýaryna goýlupdyr, hatda içginiňem jezasy ýok, çünki içgini içmek däl-de, serhoş bolmak haram. Eýse şu döwürde-de dünýäniň haýsy ýurdunda bolsaňyz boluň, serhoş halda ulag sürmek mümkin däl.

– Maşgalaňyzdan biriniň LGBT-dygyny bileniňizde, bu meselä nähili garardyňyz?

– Ýokarda-da aýdyşym ýaly, LGBT bolup-bolmazlygy şahsyň öz meýline bagly hasaplaýandygym üçin öz jynsyýetimi, şahsımı we halaýan ýa-da halamaýan zatlarymy oňa zor bilen kabul etdirip bilmerin. Ony haýsydyr biri bolmaga mejbur edip bilmerin, ýöne ol eden-etdilige, zulma uçrasa onuň tarapyny çalaryn. Özümde edilmegini islemeýän zadymy başga birine edip bilmerin. Ahlagyň baş ýörelgesi şudur. Kuranda şeýle diýilýär: «Kimsäniň ýüki kimsäge yüklenmez.»

16.01.2018 ý.

Odatv.com Söhbetdeşlik